

Poština plačana v gotovini.

26

SLOVENSKI
ČEBELAR

Glasiło Čebelarskega
društva za Slovenijo

1923

Številka 12.

Vsebinska:

Naše stališče	185	Nekoliko čebelarstva iz Če-	
Čebelnjak na solnce	187	škoslovaške	196
Gibljava rešetka v A.-Ž.	189	Opazovalne postaje	198
Satnice	190	Vesti iz podružnic	198
Socijalni čut pri čebelah	191	Drobiž	200
Čebelna družina v naravi	193		

Vesele in prijetne božične praznike, srečno in medeno novo leto 1924 in pa boljše medeno kupčijo želi vsem bravcem — sotrudnikom pa izreka poleg tega še srčno zahvalo Uredništvo.

Listnica uprave. Naročnikom lista smo v današnji številki priložili položnice. Članarina znaša Din 40, za inozemstvo Din 45.

Vse člane prosimo, da plačajo članarino pri podružnici, katere naj nam v prvih dneh januarja pošljejo imenike in pripadajočo članarino.

Listnica tajništva. Podružnice, ki žele imeti predavanje, naj se čimpreje zglase.

Prva številka prihodnjega letnika izide 12. januarja. Uredniški sklep 5. januarja. Gg. sotrudniki in podružnice, pohitite s svojimi dopisi!

Kdor hoče zasajati zlato rozgo ali vrbak, naj naroči sadike pri g. Fr. Vadanalu v Dobovi pri Brežicah. Vrbak je treba saditi marca meseca.

Pozor! Čebelarji z A. Ž. panjl. Pozor!

Najhitrejše in najlažje odvzemanje medu — z najmanjšo muko za čebelarja in čebele dosežete, če uporabljate za ometanje čebel najboljši

sipalnik „IDEAL“

(opisan in narisano v 7. številki letoš. Čebelarja.)

Založila in prodaja jih à 120.— Din:

Čebel. podr. za Ljubljano in okolico na Miklošičevi cesti št. 9 — sodnija — v pisarni ravnatelja ljubljanske jetnišnice.

Med

ajdov in pomladni proda kg po Din. 25.—, od 50 kg naprej 5% popusta.

Iv. Juranič

drž. čeb. pot. učitelj, pošta sv. Andraž v Slov. Goricah, železniška postaja Ptuj.

Večja množina pristnega

točenega medu

po nizki ceni je naprodaj pri

Vek. Bratina

čebelar, Križevci pri Ljutomeru.

Rute za prešanje medu in vreče za vosek

najboljši lastni izdelek nudi ceno vrvarna

Anton Šinkovec starejši

Kranj 12.

GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI.
Urejuje M. HUMEK, višji sadjarski nadzornik v Ljubljani, Tobačna ulica 21.

Letnik XXVI.

V Ljubljani, dne 31. decembra 1923.

Štev. 12.

Naše stališče.

Jože Okorn. — Skofja Loka.

Povod sledečim vrsticam je dopis v 9. št. dunajskega »Bienenvatra«, kjer g. Kovačič v poročilu o čebelarstvu v Sloveniji, obrača svojo ost med drugim tudi proti A. Ž. panju in tozadevnemu društvenemu delovanju. S tem hočemo samo pojasniti stališče društvenega odbora z ozirom na očitke, da dela čezmerno reklamo za A. Ž., druge sisteme pa da zanemarja.

Res je sicer, da je možno v ugodnih razmerah v vsakem panju s premakljivim delom doseči gotov uspeh. Toda ti uspehi so vobče le slučajni, posamezni in le pri malo katerem sistemu splošni in trajni. Če pogledamo razvoj našega čebelarstva, vidimo, da so se pri nas vpeljavali zapored razni panjevi sistemi, tako n. pr. škočidolski panj, dzierzonovani kranjič, nemška normalna mera, dunajčan, droryjevec, pavlinovec (»amerikanec«), gerstungovec in nazadnje A. Ž. Razširjanje imenovanih sistemov, razun dunajskega in A. Ž., ni obrodilo pričakovanih sadov, izginili so skoraj brez sledu. Edino Gerstungovec nam je zapustil veliko mero, katere blagodejni vpliv vsi občutimo.

Posledice teh neuspehov so bile zelo neugodne. Čebelarji so postali še bolj konservativni, skoro bi rekel nedostopni

za vsakršne »novotarije«. Koliko truda, pouka in gmotnih žrtev je bilo treba, da so se naši čebelarji omajali in prepričali, da se da v primernem panju — in kot tak se je pri nas izmed vseh naštetih sistemov izkazal A. Ž. — z mnogo manjšim trudom in manjšo izgubo časa boljše čebelariti, nego v kranjiču! Kdor je ves ta razvoj opazoval, ve, da je bilo šele tik pred vojno možno govoriti o vidnem napredku v našem čebelarstvu, ki se je pa zlasti v zadnjih 5 letih tako razvilo, da nas bodo prvi točni statistični podatki naravnost presenetili.

Največ zaslug ima pri tem napredku društvo. Namen organizacije je, da skrbi in dela na to, da se naše čebelarstvo ne le goji in razširja, temveč da zadobiva tudi čim večji gospodarski pomen, pa ne samo v naravi, kjer ga itak že ima, temveč kot pridobitna gospodarska panoga. Delo v čebelarstvu se mora primerno izplačati. Zaradi tega mora biti čebelarstvo prilagoden krajevnim pašnim razmeram in deloma trgovini s čebelami. Vendar to še nikakor ne zadostuje. Obrat mora biti čim bolj enostaven, t. j. da vsak preprost čebelar, ki se drži temeljnih načel, lahko v dotičnem panju z uspehom čebelari. Mi vsi, osobito pa še društvo mora stremeti za tem, da nudi

čebelarjem najboljše izmed dobrega, torej enostavne, praktično zelo uporabne in če možno tudi cene pripomočke.

Da pa tem nalogam lahko zadostimo, je treba skrbno preizkušati, pa ne samo eno leto, ampak več let zaporedoma in potem, na podlagi pašnih in vseh drugih važnih činiteljev ter načina postopanja, svoje uspehe objaviti, ne pa kar slepo tja v en dan nekaj trditi in verovati, kar je kdo čital v tej ali oni čebelarški knjigi ali listu.

Pri vsem tem pa ne smemo biti malenkostni in opirati svojih izkušenj na nebitvenosti. Par milimetrov večji okvir panja ne izpremeni. Tudi železje, če ga ni preveč, ne vpliva akutno na toploto v panju, ker ga čebele izolirajo (prevlečejo) z zadelavino.

Vsi navedeni razlogi veljajo za splošnost, ne pa za posameznika. On odgovarja samo sebi, dočim je treba vsako novo stvar (ki je navadno precej draga), pred objavo v listih ali na predavanjih kritično presoditi in preizkusiti, in šele, ko smo se o vrlinah in prednostih kakega panja sami prepričali, objaviti. Pri tem moramo vpoštevati, da je vsako človeško delo pomanjkljivo, in da ga je treba izpopolnjevati, ker drugače ni napredka. Zato so stvarne kritike, osobito še v slučaju, če je možno nuditi kaj novega in boljšega, vedno dobro došle in blagodejno vplivale. Ozirati pa se moramo samo na gospodarske prilike, ne pa na osebe.

»Vsa pota vodijo v Rim«, pravi pregovor, pa tudi v nebesa pride lahko vsak človek, četudi je pogan, samo da je ponaravi dober. Obsojanja pa je vreden vsakdo, ki je prav poučen, a resnico iz same nagajivosti in kljubovalnosti zanikuje in drugače trdi, kakor misli. Prav isto velja pa tudi za onega, ki se zagriže v en sistem. Meni je vseeno v kakem sistemu kdo čebelari. Glavno je, da je z uspehi zadovoljen. To se mi zdi samoposebi umevno in zato ne razumem g. Ko-

vačiča, kako je mogel napisati v 9. številki »Bienenvatra«, ko poroča o čebelarstvu v Sloveniji, med drugim tudi sledeče: »Najrahlješjo kritiko panja (A.-Ž.) se kaj rado zavrača z ostrimi besedami.« Gosp. urednik je na to gorostasno in tendenciozno poročilo v zadnji številki »Čebelarja« prav nežno in preveč obzirno odgovoril. K poročilu se še povrnem v drugem članku, za danes vprašam g. Kovačiča samo to, kateri panj bi on priporočal, in če je dotični panj brez napak?

Kritik o A.-Ž. panju je bilo že več, kar tudi ni ostalo brez upeha. Prepričan sem, da o njem še ni bila izrečena zadnja beseda, osobito kar se tiče opravljanja, ki se je, kakor panj, že doslej zelo izpopolnilo. Društveni zastopniki nikogar ne silijo, da mora čebelariti v A.-Ž., ker bi bilo to, poleg vsega drugega tudi abotno, pač pa priporočajo panj zaradi tega, ker so se prepričali o njegovih vrlinah. Dejstvo je, da smo imeli še nedavno leto za letom prazno posodo in prazne panje, dočim danes naš trud ni zaman. Mi smo panj dobrih 10 let preizkušali in smo z uspehi zadovoljni.

Če me torej čebelar-začetnik vpraša za svet, v kakem panju naj čebelari, mu vendar ne bom nasvetoval sistemov, v katerih sem dosegel slabše uspehe, ali pa jih sploh nisem preizkusil, pač pa mu bom nasvetoval panj, v katerem sem dosegel najlepše uspehe.

Radi tega se nekateri čebelarji pritožujejo, da je list preveč enostranski in da se ozira samo na en sistem. Da bi list vsestranski in vsi čebelarji zadovoljni, vabim vse napredne praktične čebelarje v krog sotrudnikov našega lista, kjer naj poročajo o uspehih, ki so jih dosegli v drugih sistemih, toda članki naj bodo stvarni!

Naš smoter je edino-le in samo ta: naučiti čebelarje dobičkanosnega čebelarstva. Zadeva posameznika pa je, kako ta smoter v praksi doseže!

čebelnjak na sonce!

Mihael Levstik. — Celje.

Je pač res hudo, ker čebelar ne more svojega zemljišča zasukati tako, kakor bi bilo za čebelnjak prav, ampak se mora čebelnjak tako postaviti in obrniti, kakor dopušča svet. Stari čebelarji trde, da bodi čebelnjak za vetrom, na solneč, na prostem ter obrnjen nekoliko proti jugovzhodu. Novodobnemu čebelarju pa zadostuje, da je čebelnjak le za vetrom in ima prost izlet; na solneč, posebno pa v smeri, v kateri izletavajo čebele, jim ni toliko ležeče. Trditev prvih nikakor ni napačna, samo zahteva, da naj čebele izletavajo edinole proti jugovzhodu, ne drži. Tudi južna, zahodna, celo severna smer — ta pač le v skrajni sili — velja, če je le izlet prost in varen pred vetrovi. Da pa oni čebelarji nimajo prav, ki premalo vpoštevajo le go svojega čebelnjaka, o tem morem iz lastne izkušnje zagosti prav žalostno pesem.

Celjska bližja okolica je za čebelarstvo dokaj ugodna. Obilni gozdi in sadovnjaki, »mastni« travniki in polja in v precejšnji meri tudi mnogi vrtovi in javni nasadi nudijo v ugodnih letih dosti dobre paše. Spomladno vresje, vrbovje, borovnice, sadno drevje, akacija, inkarnatka, divji kostanj, travniško cvetje, premnoge lipe, pravi kostanj, smreka in jelka, otava, nekoliko tudi ajda in končno še jesensko vresje — vsega tega in še marsičesa je pri nas dovolj in čebele imajo od rane pomladi do pozne jeseni kaj dobro pašo. Zato pa pridejo celjski čebelarji še tudi v srednjih letinah prav lepo na svoj račun. Celjski med je zaradi ugodno mešane paše kot posebno aromatičen na prav dobrem glasu. Te ugodne pašne razmere in pa dejstvo, da se tukaj že dolgo vrsto let s polno parjo deluje za napredno čebelarstvo, oboje je pač vzrok, da so se pri nas čebelarji razmnožili, kakor gobe po dežju. Bati se je torej, da bo končno za toliko gostov v

skledi premalo in se utegnejo uspehi našega čebelarstva sčasom poslabšati.

Moje posestvo leži na severnem pobočju Miklavškega hriba in ima torej izrecno senčno lego. Kljub temu vsekako neugodnemu dejstvu sem se tudi tukaj lotil čebelarstva takoj ob svoji priselitvi l. 1903. No, izpočetka je šlo dokaj dobro; ni čuda, konkurence skoraj nikakršne, ker z g. sodnikom Zdolškom sva bila menda edina in sva torej lahko in precej tudi v lastno korist orala ledino. Sčasom so se oprijeli najinega posla drug za drugim in v malo letih se nas je nabrala dokaj čedna družba. Malone vsi novinci so imeli tudi srečo. Medu se je dobilo leto za letom precej in čebelne družine so se kaj lepo množile.

Vsem drugim je šlo po volji, samo pri meni se je nekako obotavljalo in ni hotelo iti tudi tako veselo naprej. Ako so imeli drugi posebno lepo razvite čebele, so moje pešale očitno. Če so se drugi hvalili z bogatim donosom, je bilo pri meni le srednje. Če so drugi dobivali zgodnje roje, sem jaz dobil pozne ali pa celo nič. Ta razlika pa se je prikazovala le v posebno dobrih letih, v srednjih pa sem bil jaz glede donosa — ker rojev sem imel vedno le malo, celo na boljšem nego drugi. Odkrito rečeno, ti pojavi so mi prav izdatno grenili življenje. Imel sem zavest, da sem dočebelaril malone dvajset let in bi moral vendar tudi nekaj vedeti in znati; da sem svoje družine negoval z vso le mogočo skrbjo in natančnostjo in storil vse, karkoli je krščanskemu čebelarju v prid svojim živalicam storiti mogoče, in vendar...? Grizlo in peklo me je, da premnogokrat spati nisem mogel, glavo sem si belil in tuhtal, da bi dognal, kaj bi bil vzrok temu neveselemu pojavu. Ne z zavistjo, pač pa z žalostjo v sreč sem moral gledati, kako so si drugi mlajši in manj izkušeni polnili lonce z me-

dom, pri meni pa je bilo baš v takih slučajih kljub zadostnemu številu panjev tako slabo, da sem moral dostikrat na tozadevno vprašanje zapostaviti resnico, samo, da je »lepše ven prišlo«. Vsako prosto uro sem stikal okrog čebelnjaka, opazoval sem svoje panje brez konca in kraja; prosil sem za odpomoč svetega Ambroža in čestitljivega očaka Joba, do katerega imajo posebno gorski čebelarji veliko zaupanje; včasih sem goreče molil, včasih grdo klel, pa vse ni nič pomagalo! Ko je prišla zopet ugodna letina in so se v rani pomladi panji celjskih čebelarjev očitvidno in lepo razvijali, so moji očitvidno hirali in so se popravljalji šele tedaj, ko je bila že najlepša paša pri kraju, torej prepozno.

Bil sem mnogo let stanovsko tako zaposlen, da sem se mogel baviti s čebelami le ob jutranjih in opoldanskih urah, pozneje popoldne pa ne. Ko sem prišel pozno na večer domov, je bila že tema in mi torej ni bilo znano, kaj se je ob gotovih časih pri mojem čebelnjaku godilo. Končno pa so se moje razmere v toliko izpremenile, da sem mogel večkrat tudi ob popoldanskih urah posedati pri čebelnjaku in to mi je pripomoglo, da sem po večletnem razmišljanju končno vendarle izvedel vzrok svojih neuspehov.

Obetalo se je zopet ugodno čebelarško leto. Sredi aprila je že cvetelo vresje in tedaj so pa tudi že borovnice cvetele in medile, kakor malokdaj. Kar šumelo je po gozdu od čebelic in nisem se mogel načuditi že tolikokrat opevani pridnosti teh živalic, ki je bila tokrat v resnici izredna. Nekega toplega popoldneva zopet opazujem čebele. Ura se je pomaknila na štiri in tudi solnce se je skrilo za hrib. Senčna plast nad čebelnjakom se je bolj in bolj debelila, toda čebelice so neumorno izletavale kakor prej in se težko obremenjene vračale. Naenkrat pa potegne malo ostrejša, hladnejša sapica in glejte čudo! Težko natovorjene čebele so prišle mahoma ob moč, ko so letele čez debelo senčno plast, da niso več dosegle

panjeve brade, ampak so kapale, kakor bi deževalo, na grmovje na listje, na travo in zelišča, da je bila naenkrat vsa okolica naravnost posuta s težko sopečimi čebelami. Tistega popoldne je potem vreme ostalo precej hladno in le malo čebelic se je toliko opomoglo, da so se dvignile domov. Velika večina je ostala zunaj in meni se je že začelo svitati v glavi, zakaj da baš moji panji ob ugodni spomladni paši tako slabijo. No, vreme se je zopet ublažilo, noč je bila zopet topla. Čebelice niso na prostem otrpnile in so se drugi dan, ko jih je solnce dovolj ogrelo, dvignile in vzletele domov.

Drugače pa je bilo par dni pozneje. Čez dan so čebele zopet prav močno letele. Ker so slutile zunaj tako razkošno pašo, so izletavale tudi še tedaj, ko je bil moj čebelnjak z okolico vred že v debeli senci. Ampak ob povratku so težko obtovorjene zopet obilo padale na tla in ker je bilo bolj hladno niso tistega večera dospele domov. Tisto noč pa je nastopil precejšen mraz in drugo jutro — žalosten pogled! Vsa okolica čebelnjaka je bila v pravem pomenu besede posejana s čebelami, toda revice so bile otrpnjene in mrtve, v panjih pa sem našel zadaj, kjer je bilo zjutraj še gosto zasedeno, malone prazno satovje! Da bi se bolje prepričal, sem še tisti dan hitel k čebelnjaku v bližini, ki je pa ves božji dan na solcu. Toda razen običajnih mrličkov pod bradami nisem našel skoro nobenih čebel po tleh. Jasno mi je postalo, zakaj so moje čebele baš ob dobri spomladni paši skoraj vsakokrat tako nazadovale. Bogato obložena miza jih je pač izvabila ven, toda v debeli, hladni senci so ob povratku onemogle, v hladnih nočeh pa otrpnile, pomrle! Večkrat pa je še tudi ponoči deževalo, da so se potopile. Ako pa spomladna paša ni bila tako obilna in čebel torej ni v toliki meri ob manj ugodnem vremenu izvabljala iz panja, mi tudi panji niso oslabele. Pred dvema letoma je ta nesreča nastopila pri meni v toliki meri, da so se panji z obilno

zalego koncem aprila malone izpraznili in sem jih moral združevati na tretjino.

S čebelarjenjem v severni, senčni legi je torej velik križ. Le z radikalnim združevanjem in s špekulativnim pitanjem (pa ne preranim), mi je možno, doseči v tej legi povoljne uspehe, sicer bi moral sploh opustiti čebelarstvo.

Komur je torej na razpolago samo le tak svet, ki leži na severni senčni strani višjih hribov, kjer lje kmalu popoldne

senea, naj ne poskuša s čebelarstvom, razen, če so pašne razmere izredno ugodne in ima tudi časa in veselja dovolj, da se v prav posebni meri žrtvuje za stvar. Vsakemu začetniku pa bodi vodilo: Čebelnjak bodi za vetrom in v zatišju, toda na solncu, čim dalje časa tekom dneva, tem bolje; smer pa, kam da čebele izletavajo, je precej postranska stvar.

Gibljiva rešetka v A.-ž.

Po spisu g. Fr. D. Juga z Brezij. — M. Humek.

Najprej prosim g. Juga, da mi ne zameri, ker njegovega spisa, ki je sicer vsega uvaževanja vreden, svoj čas nisem priobčil. Odložil sem ga zato, ker nisem hotel dražiti razjarjenih nasprotnikov A.-ž. panja in ker je bilo o zadevi za takrat v našem glasilu dovolj pojasnila. Nisem pa pozabil na njegov spis. Zlasti mi je ostal v spominu tisti del, ki razpravlja o hiba h v A.-ž. in sicer posebno odstavek o matični rešetki. Sedaj pozimi, ko naši čebelarji delajo nove panje, ali popravljajo stare, se mi zdi pa umestno, da izpregovorim tudi o tem važnem vprašanju.

Res je, kar trdi g. Jug, da je namreč največja hiba A.-ž. panja n e g i b l j i v a r e š e t k a. Povod tej veliki napaki pripisuje on dosedanji napačni uredbi, ko leži rešetka na pločevinastih nosilcih. In prav ima! Dokler je panj nov, zlasti ako je natančno izdelan, je rešetka res lepo gibljiva. Kakor predal pri mizi, teče gladko ven in noter. Druga je pa, ko so čebele v panju par let. Tedaj pa je premikanje rešetke največkrat nemogoče. Če jo pa le hočemo dobiti iz panja, je to delo za čebelarja in čebele skrajno mučno in celo nevarno. Poznam čebelarja, ki je sicer jako spreten in previden, pa si je pri tem poslu izbil zob iz čeljusti. Drugi je padel po čebelnjaku, da se je komaj pobral. Tretjega so opikale čebele, da ni nikdar več poizkušal v l e č i

rešetke iz panja. Jaz sam imam 24 A.-ž., v katerih nisem od l. 1917. do minule jeseni — torej sedem let — premaknil nobene rešetke, ker je nisem mogel.

Čas je torej, da se enkrat za vselej iznebimo te neprilike. Toda kako? Na več načinov! Ako si priredimo palice v medišču tako, da se dajo snemati, gre že laže, ker se da dvigniti rešetka nazgor. Ali pa pritrdimo palice na rešetko, da dvignemo lahko vse skupaj in vzamemo iz panja. Seveda tudi to dviganje ni lahko, ker je rešetka trdno prilepljena — takorekoč prikovana na tiste preklicane nosilce. Ako je pa v medišču satje, pa tudi gibljivost palic nič ne koristi. Rešetke ne dobimo ven drugače, nego da izpraznimo medišče.

G. Jug pa nasvetuje drugačno uredbo. Palice naj ostanejo v panju stalno na svojih mestih v plodišču in medišču. Pločevinasti nosilec naj se vržejo ven za vedno, ker so popolnoma nepotrebni. Rešetka pa se pritrdi pod palice v medišču tako, da se jemlje iz panja n a v z d o l, ko je plodišče izpraznjeno. V to svrho zabijemo na vsako stran sprednje stene panja po en debelejši žebelj brez glave, ali še bolje običajno kvačico, kakoršne uporabljamo za rastojišča, in sicer tako, da na njih leži okvir rešetke v pravi legi tik pod palicami. Zadaaj, prav blizu konec rešetke, pa zvrtamo v vsako panjevo stranico pod rešetko poldrugi centimeter

globoko luknjico, v katero vtaknemo (ne zabijemo!) 2—3 cm dolg žebelj, ki drži rešetko, da se ne pobesi navzdol. Tako s štirimi žebli podprta rešetka stoji dovolj trdno, ker nič ne nosi in jo čebele itako kmalu še preveč pritrdijo. Kadar hočemo vzeti rešetko iz panja, izpraznimo plodišče, odstranimo tista dva žeblička, pa jo izlahka nagnemo navzdol in potegnemo ven. Prav tako lahko in hitro jo zopet denemo nazaj.

Ta uredba je brezdvoma jako pametna, zlasti za vse tiste, ki imajo čebele čez zimo v medišču. Ako se bo tako prezimovanje obneslo, si bo vsak čebelar tudi stare panje, čeprav so že čebele v njih, lahko preuredil na ta način. Pa tudi sicer brez ozira na prezimovanje v medišču, bi utegnili biti gibljivost rešetke navzdol, bolj prikladna nego navzgor, ker se na ta način rešimo nepotrebnih nosilcev in se

panj za nekaj dinarjev poceni. Iznebimo se pa tudi na lep način iz panja dveh kosov nevšečne kovine. Kdor ima pa palice v medišču stalno zabite v stranice, si pa drugače sploh ne more pomagati, da bi bila rešetka gibljiva. In takih panjev je največ.

Jaz sem na sličen način preuredil v jeseni 20 A.-Ž. in je bil skrajni čas, da sem se lotil tega dela. Rešetke so bile že tako zadlane s satjem, da je bilo v nekaterih že prav malo prehodov iz plodišča v medišče in je bilo morno potrebno, da sem jih osnažil. V teh 20 panjih prezimujem čebele prvič v medišču.

Konečno moram še pripomniti, da naj tista dva žebli ali kvačici, ki jih stalno zabijemo v sprednjo steno, molita najmanj **3 cm** iz končnice zato, da čez zimo rešetko lahko potegnemo za 2 cm nazaj, ako preložimo čebele v medišče.

Satnice.

Mnogo je bilo minulo pomlad razburjenja, ker čebelarji niso dobili pri društvu toliko satnic, kolikor so jih želeli.

Seveda je bilo po mnenju kupcev temu krivo društvo, oziroma vodja blagovnega oddelka, ki si nista pravočasno prekrbela dovolj velikih zalog voska. Rekel sem po mnenju kupcev, ker društvo oziroma njegov blagajnik in vodja blagovnega oddelka sta bila popolnoma drugega mnenja.

Nakupilo se je nekaj sto kg voska, kolikor je pač dopuščalo blagajniško stanje društva. Člani, ki rabijo satnice, pa naj ne mislijo, da se denar potrebuje samo za vosek, ampak naj vedo, da je treba zalagati kapital tudi v druge čebelarske potreščine, kakor panjove, točila in še mnogo, mnogo drugih predmetov, kar stane težke tisočake. Društvo bi prav rado vsem ustreglo, ako bi moglo. Da bi ne bilo zaradi satnic pritožb, bi moralo društvo nakupiti najmanj še 1000 kg voska. Za to količino pa bi potrebovalo dvesto tisoč kron, kateri kapital, ako bi ga sploh

bilo mogoče dobiti, bi se moral zelo visoko obrestovati vsaj pol leta, ker bi se moral vosek nakupiti že prejšnjo jesen, to je v času, ko je največ ponudb za to blago.

V sedanjih valutnih skokih tudi ni priporočljivo nabavljati večjih zalog, ker bi društvo v slučaju, da v istem letu blaga ne razpeča, lahko še samo s plačevanjem obresti za izposojeni denar, prišlo v denarno zadrego, s padanjem cen pa do velike izgube. Kdo bo pa prevzel na sebe to odgovornost? Oni, ki najbolj zabavljajo, menda najmanj.

Društvo naj le Boga zahvali, da ima za vodjo blagovnega oddelka moža in sicer previdnega moža — trgovca. Le njemu se ima zahvaliti, da je blagajniško stanje in vsled tega tudi blagovni oddelek v takem stanju, kakor ga imamo. Starejši predvojni čebelarji naj le povedo nekaterim mlajšim povojnim nergačem, kako je bilo prej z blagovnim oddelkom, kako pa je sedaj.

Valjarjev za izdelovanje satnic si društvo ni kupilo v prvi vrsti za to, da bi nakupovalo vosek in prodajalo satnice, ampak, da vosek od članov predelava v satnice proti primerni odškodnini. Zaradi tega naj si vsak čebelar po možnosti preskrbi toliko voska, kolikor ga potrebuje za satnice. Vsak mora že danes vedeti, koliko mu jih bo treba prihodnje leto. Tudi bo v svojem okolišu gotovo našel čebelarje, ki voska sami ne potrebujejo in mu ga bodo rade volje odstopili.

Pri nakupovanju, kakor tudi pri kuhi lastnega pridelka je treba gledati, da bo vosek lepo rumene barve, popolnoma čist, seveda tudi na spodnji strani prav dobro osnažen. Le ako bodo čebelarji oddajali lep vosek, bodo dobili lepe satnice. Nečisto blago, temne barve se bo sploh vračalo nepredelano pošiljalcu.

Kdor hoče pravočasno dobiti svoje satnice, naj pošlje do srede februarja vosek v predelavo in ne, kakor se je v minulem letu zgodilo, da so prinesli posamezniki vosek julija meseca. V tem času satnic zaradi prevelike naravne vročine sploh ni mogoče izdelovati.

Ob enem bi opozorili člane na navodila, ki so bila objavljena glede izdelovanja satnic v našem listu za minulo leto.

Že danes pa povemo vsem čebelarjem, da se bodo satnice izdelovale le do konca aprila. Kdor bo pozneje prinesel vosek za predelavo in satnic ne bo dobil, naj krivdo zvrne na sebe, ne pa na društvo.

Vosek naj se pošlje ali prinese k »Čebelarškemu društvu za Slovenijo« Blagovni oddelek v Ljubljani ali pa naravnost na čebelarško podružnico na Viču pri Ljubljani, ki izdeluje satnice.

Odškodnina za predelavo ostane ista kot minulo leto, to je 9 Din od kg.

Razne pritožbe glede satnic se bodo po možnosti upoštevale.

Še enkrat naj bo omenjeno, da naj si člani kolikor mogoče vosek sami preskrbe ter ga pravočasno oddajo v predelavo, ne pa, kakor se je lani v nekaterih slučajih pripetilo, da so svoje blago, namreč čist vosek prodali medarjem, satnice so pa zahtevali od društva.

Želeti bi bilo, da si vsak član dana navodila za prihodnje leto dobro zapomni in se po njih ravna. Na ta način bo mnogo razburjenja samo od sebe odpadlo.

Kdor želi vosek prodati, naj ga pošlje ali prinese pred koncem marca blagovnemu oddelku, ki ga plača takoj ali najpozneje do konec aprila po Din 50 za kilogram.

Socijalni čut pri čebelah.

Našim podružnicam v prevdarek.

P. A.

Svetovna vojna in ruska revolucija je postavila sedanje človeštvo tako rekoč na prag novega sveta. Prav pogosto se govori in tudi poizkuša vpeljati nek novi socijalni red med državami. Toda vsi poizkusi so se doslej izjalovili in tudi največji zagovorniki teh sistemov že odnehavajo in se uravnavajo po razmerah časa in potrebah družabnosti. Nikdar ne bo mogla ena sama država obstati na temelju čistega socijalizma in komunizma, ker ni mogoče, da bi se ena država popolnoma

odtrgala od skupnosti z drugimi državami in živeti svoje lastno od drugih popolnoma različno življenje. Skupnost kapitala, trga, gospodarstva veže eno državo z drugo. Izključeno je, da bi prišlo človeštvo sploh kedaj do take solidarnosti, da bi imeli ljudje kedaj vsi skupno lastnino in vsi delali le za skupnost. Zato bi bili potrebni višji, nadnaravni motivi, kateri pa na sedanji rod malo vplivajo. Popolno skupno življenje je bilo mogoče pri prvih kristjanih, ki jih je vezala živa

vera in bratska ljubezen, da so »bili enega srca in enega duha«. Mogoče je tudi pri redovnih družinah, katere veže obljuba uboštva in pokorščine.

Kar pa ni mogoče pri ljudeh, najdemo pri naših čebelicah. V čebelni družini je vse skupno. »Vsi za enega in eden za vse«, to velja v tej državi. Vsak član je dolžan delati za skupni blagor. Kar ni za rabo in delo se v tej državi ne trpi. V panju živi, rekel bi, velikanska občina, katera ima 30. do 60.000 in še več prebivalcev. Vsi živijo skupno življenje. Vsi imajo eno matico ali kraljico, isto stanovanje, skupno premoženje — med in vosek, skupne stroške — povživanje medu, skupno vzgojevališče — zalego in najrazličnejše delo. Tudi sreča in nesreča, veselje in žalost je skupno.

Kolika sloga in vzajemnost vlada v tej čebelni državi! Kar hoče kraljica, to hočejo tudi čebele in kar čebele tudi matica. Pri vsi skrbi za ohranjenje sebe, ne najdemo pri čebelah nobene samopašnosti, ne sebičnosti, ne strankarstva, temuč vse je vravnano za splošni prid družine in vse meri na to, da se skupna sreča in blagostanje pomnoži. Vsaka čebelica ne dela toliko sama za se, kakor za vse druge in rada stori kolikor more za skupno delo in skupno srečo. Ena kapljica medu, katero najde čebelica pri svojem izletu na pašo, bi njej zadostovala za hrano za celi dan, pa ona izleti desetkrat in še večkrat na dan in nabira sladki nektar tudi za svoje sestrice, ki ne izletavajo, ampak imajo svoja opravila v panju, za zalego in matico, ki tudi potrebuje dobre sladke hrane, za zimsko zalogo, od katere bo ona in njene sestrice živele, ako se bodo hotele pri življenju ohraniti. Satovje je neobhodno potrebno, da more čebelna družina obstati in uspevati. K stavbi satovja pa vse čebelice pridno pomagajo, kadar je treba.

S takim složnim in lepo vrejenim delom ustvarja ta majhna žuželka prava čuda. Več stotisoč mladih čebelic se izleže v enem panju tekom enega leta, zgradi

se satovje z mnogimi tisoči najprimernejših celic, nabere se medu v lončkih do 20 in še več kilogramov. Tako se povspne čebelna družina v teku nekaj tednov, ob času dobre paše do največjega blagostanja.

Ta dobra volja posameznih članov kake družbe ali občine, volja koristiti ne samo sebi, temuč tudi drugim, celi družbi, občini, ta smisel za skupnost se imenuje socialni čut. Ta solidarnost, ta vzajemnost in sloga dela velike reči.

Pa pogledjmo čebelarje! Ali vsi posnemajo čebelico in čebelno družino, v kateri vlada prava socijalnost, solidarnost, neizprosna in smotrena podrejenost, pa tudi polno žrtev hudih in brezpogojnih? Dobro vemo, da je le v slogi moč in se dandanes vse organizira. Tudi čebelarji imamo lepo organizacijo. Koliko pa imajo naši čebelarji smisla za organizacijo? Več nego polovica naših čebelarjev še ni v nobenem čebelarskem društvu, čeravno so bremena, ki jim jih nalaga društvo, neznatna, koristi pa — idealne in materijelne — velike. Lansko leto je izstopilo iz naših podružnic 951 članov. Zakaj? Eni odstopajo — ker je članarina baje previsoka. Ti ne pomislijo, da je za to vsoto 40 Din na leto potrebno prodati le dobro kilo medu ali pa parkrat opustiti obisk krčme. Ali ni prejemanje lepega lista »Sl. Čebelarja«, ki je naše glasilo in naš strokovni list; podpora podružnice, katera dobi svoj delež od naročnine lista ali od članarine sploh; solastnina podružničnega premoženja kakor n. pr. čebelarskega orodja, točila, voza za prevažanje v pašo itd. Vprašam: Ali ni to vredno 40 Din? Kaj pa medsebojna izpodbuda, razna predavanja in tečaji, ali ni to veliko vredno za vsakega čebelarja? Koliko denarja se žrtvuje in spusti v dim in požene po grlu, le za večjo izobrazbo je kmalu vse preveč. Drugi odstopajo zato, ker ni več sladkorja. Teh ni prav nič škoda.

Pa tudi že organizirani čebelarji ne posnemajo še dosti pridne čebelice in pre-

malo store za splošni blagor in napredek v čebelarstvu. Zaspalo je lansko leto 1923: 14 podružnic in sam Bog ve, ali se bodo še kdaj oživele. Spi jih pa od 91 najbrž polovica, ker pri občnem zboru 8. sept. 1923 sta bile le dve posebno pohvaljeni. Ali ne veljajo tudi danes trpke besede vnetega čebelarja, ki je bil ustanovitelj in najzgovornejši glasnik naših podružnic, besede, ki jih je zapisal pred desetimi leti v »Sl. Čebelarju«: »Podružnice, vi nesrečni otroci moji, ki sem vas ustvaril s takim navdušenjem in veseljem, ali sem zaslužil, da se mi je poverila žalostna naloga, da vas pošteno obrcam in stresem za lase zaradi zanemarjenja vaših dolžnosti in brezbriznosti? Pa res nimam dovolj trpkih besedi, da bi zadostno popisal skrajno malomarnost podružničnih odborov. Celo leto se nihče ne gane, niti občni zbori se povsod ne vrše. Število članov pada od leta do leta! Namesto, da bi bile podružnice glavna opora osrednjemu društvu, so mu le vir skrbi in nepotrebnih stroškov. Gospodje v podružnicah, vprašajte se vendar enkrat, kaj ste storili za podružnico in za čebelarstvo samo v okolišju svoje podružnice? Mislim, da bi bil odgovor zelo kratek. Nekaj častnih izjem!«

Opravičene so bile takrat te tožbe in tudi danes ne bi bilo odveč, ko bi se ponovile pri nalašč v ta namen sklicani seji vseh podružničnih odborov. Naj bi se torej ob novem letu zbudilo prav živahno delovanje in življenje po podružnicah, zanetilo večje zanimanje za napredek v čebelarstvu in zbudila večja gorečnost za skupnost.

Koliko imamo Slovenci zelo spretnih, izkušenih in modrih mož čebelarjev, pa

tudi zmožnih, da bi vsaj včasih kaj poročali v »Sl. Čebelarju« kako čebelarijo podružnice! Koliko bi stem pridobil list! Kako raznolika bi bila vsebina lista! Koliko koristi in naukov bi dobili od teh zvedenih čebelarjev člani podružnic, zlasti začetniki!

Ali je res tako težko število podružničnih članov ohraniti in tudi pomnožiti? Iz lastne izkušnje lahko povem o eni podružnici, ki je bila na tem, da zaspri, ker je število članov odnehalo tako, da jih je ostalo komaj 12. Pa začela se je z novim odborom agitacija vstrajna in živahna tako, da se je precej prvo leto potem število potrojilo in vedno rastlo tako, da ima ta podružnica še vedno 44 članov. Hoteti je treba in delati, pa gre. Ali je bilo res potreba, da je lansko leto izstopilo 951 članov iz čebelarskega društva? Ali bi se ne bil ohranil društvu marsikateri čebelar, ko bi se mu bilo na lep način povedalo, kaj ima, ako je v društvu? Ali bi se ne dala izboljšati paša v mnogih krajih, ako bi bili podružnični odbori bolj agilni? Ali moramo res za vedno pokopati lepi načrt, da se sezida čebelarski dom? itd. itd.

Naj se torej zbudi med nami duh skupnosti, zmisel za splošni blagor, za napredek lepega čebelarstva in vsakdo naj enako čebelicam pripomore k tem, da se prične živahno in smotreno življenje zlasti po naših podružnicah. Kar je rekel pesnik o delu za domovino, velja tudi za čebelarstvo:

Kar storiš za se, to že s tabo izgine.
 Kar storiš za narod, ostane vselej;
 Donesi le kamen za zgradbo očine;
 A rastlo naprej na podlagi bo tej;
 Pomagal si s tem ji k višavi, lepoti,
 In del tvoj ostane v poslopja celoti.

S. Gregorčič.

čebelna družina v naravi.

P. Angelus — Ljubljana.

Stari kranjski čebelar Jurij Jenke, nekdanji čermošnjiški župnik, je pisal l. 1844 knjigo: »Krajnski Zhebelarzhik«; Ljubljana, Kleinmayer. On govori o če-

beli tako: »Ni ga plemena živali in žuželk, katero bi bilo tako čudapolno in nezapopadljivo, kakor so čebele. Njih neizmerna ljubezen do svoje matere ali kra-

ljice, njih ročnost in natančnost v gradnji satja, njih bratska edinost in neutrudna pridnost za delo, njih zmerno in lepo življenje in njih red pri mnogih opravilih, kjer se zdi, da hoče ena drugo prekositi, da bi skupno srečo povečale, so zgolj resnična pričevanja mogočnosti in modrosti Stvarnika.« Kako resnična in lepa je ta hvala naše pridne čebelice! Ni je zastoj tako opeval stari slavni rimski pesnik Virgil v svoji knjigi »Georgica«. Lahko trdimo, da so tiste ure, ki jih presedi čebelar pri svojih ljubljenskih, najlepše ure. Saj opazovanje delovanja in obnašanja te neznanke in majhne žuželke je tako zanimivo, tako blaživo, tako duha in srce povzdigujoče, da najde čebelar pri tem največji užitek in zadovoljnost.

Ne mislim tukaj razvijati te idealne plati čebelarstva in opisavati te poezije kmetijstva. Povdarjati hočem le pomen tega opazovanja, spoznavanje njene narave, naj si bo že udomačene ali divje čebele. Kajti, kdor ne pozna narave čebele, ta bo pri svojem čebelarstvu lahko kaj ukrenil ali opustil, kar bo v škodo njemu in čebelam.

Glavno pravilo v čebelarstvu bi imelo biti gotovo to: Drži se narave in nikdar ne poskušaj in ne vpeljuj pri čebeloreji kaj takega, kar bi nasprotovalo njeni naravi. Kako pa se čebela v naravi obnaša, kako deluje, moremo najbolje spoznati, ako jo opazujemo zunaj v naravi in ne samo v panju, kakor jo vodi čebelar. Pri nas so divje čebele le pobegli roji. Ti zlete najraje v gozd in si tam poiščejo kak žlambor v votlem drevesu in si stanovanje vrede po svoje, kjer prebivajo leta in leta. Navadno ostanejo v takem stanovanju tako dolgo, dokler ne pomro, le redko se pa zgodi, da bi pobegnile zaradi lakote.

Te podivjane čebele ohranijo vse lastnosti domače čebele in niso nič manjše ne večje, ne bolj pridne ali lene, nego domače. Ako take divje čebelne družine prestavimo v panje in postavimo v če-

belnjak, se njih narava nič ne izpremeni, kvečjemu postanejo bolj krotke in se privadijo čebelarja.

Kakor rečeno, si izvoli divja čebela za stanovanje najraje kak žlambor votlega drevesa v gozdu, bolj redko kako staro razpoko v zidovju. L. 1918 je julija meseca videl pisec tega članka tako čebelno družino nad glavnimi vrati frančiškanske cerkve v Krapini. Čebele so prav pridno izletavale in ljudem niso bile nič na poti. Rekli so, da so te čebele že več let pri cerkvi.

Taka čebelna družina ima le samo en izhod iz takega stanovanja, vse druge odprtine skrbno zamaši s smolo. Nobene reči se namreč čebela tako ne boji, kot prepiha. Zato se čebele najraje naselijo v votlem drevesu, posebno če ima prav trdo in močno skorjo. Zato tudi domače čebele vse špranje tako zasmole in slamnate peharje kar prevlečejo s smolo.

To je nauk čebelarjem, da svoje panje dobro izdelajo iz suhega lesa, brez špranj, ako je pa katera, jo morajo dobro zamašiti in to naj bo že s čemerkoli. Zgoraj imenovani čebelar Jonke pravi v svoji knjigi § 32., ko govori o rečeh, ki so čebelarju potrebne: »Čebelar naj ima pri rokah malo kita ali lota iz mehkega in leplivega kravjaka, da razpoke in špranje ž njim zamaši.«

Žrelo pri panju naj bo pravilno napravljeno, ne preveliko, ne prenizko. Ako je preveliko se večkrat primeri, da ga čebele na jesen zožijo, ako je pa prenizko, ga čebele zglodajo in razširijo, seveda z veliko težavo. 12—15 cm dolgo žrelo in 1 cm visoko je tudi za najmočnejšo čebelno družino dosti veliko. Po zimi je sicer najbolje, ako je celo žrelo odprto, nikdar se pa ne sme po zimi zožiti pod 3 cm.

Divje čebele prebivajo najraje same za se in nikdar se ne najde po več čebelnih družin v enem in istem votlem drevesu. To je bil morebiti vzrok, da mnogi čebelarji, zlasti Amerikanci, čebelarijo tako, da vsak panj sam za se postavijo

in ne uporabljajo čebelnjakov. Ta način čebeloreje priporočajo zato, ker — kakor trde — so ti sami za se stoječi panji lahko pristopni, pri njih se mnogo laže vse potrebno opravi in matica tak panj veliko laže najde, ko se vrača od prašenja. Gotovo! Nekaj je na tem. Vendar ne kaže, da bi Amerikance v vsem posnemali. Stari Dzierzon se je sicer tudi potojeval za tak sam za se stoječ panj in povdarjal, da so čebelnjaki predragi, da jih čebelar ne more tako lahko postaviti kamor bi hotel, kakor sam za se stoječ panj, da se matica pri prašenju ne izgubi in ne zajde tako lahko v drug panj, kjer bi jo čebele umorile, da stoji tak panj mirno, med tem ko v čebelnjaku vsak ropot vznemiri vse čebelne družine, kar je zelo škodljivo zlasti po zimi. Baron Berlepš, sloveč velečebelar pa je zopet priporočal čebelnjake kot najprimernejše in tega mnenja je večina čebelarjev.

Nevarnost, da bi se matica pri prašenju izgubila, ni tako velika, da bi morali čebelnjake opustiti in vsak panj za se postaviti. Ne rečem, da se včasih katera matica izgubi in zajde v tuj panj, ali to so redke izjeme. Naši čebelarji, ki imajo po 50 in več čebelnih družin v čebelnjaku, nam morejo povedati, da se to le redko kdaj zgodi. Umen čebelar sam poskrbi, da matica, ko se vrača od prašenja, lahko najde svoj panj. To stori s tem, da ima panje različno pobarvane zlasti z barvami, katere si čebele lahko zapomnijo in te so: rumena, črna, bela in vijoličasta. Kadar ima dosti družcev in izrojencev, bo na brado takim panjem položil kako stvar, n. pr. kamenček, polževo lupino, pisano steklo, kos opeke ali kaj podobnega, ker dokazano je, da imajo čebele posebno dober spomin za barve in obliko. Sicer pa pri prašenju matice čebele same svojo kraljico pred žrelom pričakujejo in jo veselo sprejmejo, kadar se vrne. Torej nevarnost za matico ni tako velika, kakor se misli. Čebele v posamezno stoječih panjih so tudi mnogo bolj hu-

de, nego v čebelnjaku, posebno ob solnčnih, soparnih dneh.

V čebelnjaku ima čebelar mnogo boljši pregled čez vse panje, prihrani si mnogo časa in truda in po zimi je gotovo velikega pomena, da so panji v čebelnjaku tesno drug poleg drugega in drug vrh drugega, ker se med seboj grejejo.

Divja čebela ima izletavnico — žrelo — tam, kjer ga najde. Ako je luknja v votlem drevesu proti severu, izletavajo proti severu, ako pa proti jugu, izletavajo proti jugu. Da bi morali imeti svoje čebelnjake vse proti jugovzhodu obrnjene, ni baš potrebno, čeravno najbolj primerno. Za donos medu in razvoj čebel je gotovo boljše, ako niso čebele po letu izpostavljene vročim solnčnim žarkom, zato jih zasenčimo. Kdor ne more drugam postaviti čebelnjaka, kakor tako, da morajo čebele izletavati proti severu, jih mora na kak način zavarovati pred mrzlimi severnimi vetrovi. Najbolje stori, ako postavi čebelnjak ob kaki grivi ali skali.

Pri divji čebeli najdemo nadalje v kotih in robih satovja precej velike odprtine, da se morejo čebele prosto gibati. Ta prostor je mnogo večji, nego ga imamo navadno pri satnikih. To nas uči, da moramo imeti razstavke med satniki primerno velike — 10—12 mm. Pri A.-Ž. panju imamo široko razstavljenе kvačice. Preozki razstavki so čebelam na poti; zaradi tega satovje rade zalepijo med seboj in včasih je nemogoče potegniti iz panju satu, da bi ne strli nekaj čebel.

Divje čebele se ohranijo z roji. Pomnožiti se morejo edino le z roji. O rojih se je v »Slov. Čebelarju« že mnogo pisalo. Dosti je čebelarjev, ki se zelo vesele rojev in menijo, čim več jih je, toliko boljše. Ti ne pomislijo, da ima mnogokrat prav stari pregovor: Veliko rojičev, veliko mrličev. Drugi zopet rojenje sploh zabranijo in roje delajo. Prav nimajo niti prvi niti drugi. Preveč rojev gotovo zelo oslabi čebelne družine. Ako pa pustimo rojiti le nekaj čebelnih družin, n. pr. eno tretjino in z roji prav ravnamo, ne bomo

imeli škode. Popolno zabranjevanje rojev pa je nekaj proti čebelni naravi in narejen roj je nepopolen, polovičarski roj. Sloveč čebelar Ehrenfels piše o rojih takole: »Naraven roj je tvorba sile, časa, pravočasne hrane, nek predobčutek vremena, ki ga čebele po svojem inštitktu naprej čutijo, neka skupnost materine dote in inštitktivnega delovanja za obstoj otrok, katere narava pošlje ven s staro kraljico ne le slučajno, ampak s skrbno materino ljubeznijo. Kaj pa je narejen roj? Tvorba čebelarjeve svojevoljnosti, z nedozorelo silo, o nepravem času, brez primerne hrane, brez vednosti prihodnjega vremena, ne opremljena z materino doto, z vsiljeno, v naglici izvaljeno matico. Tak roj je dete, vropano iz materinega naročja, negodno rojeno.«

Divja čebela živi v naravi od medu in obnožine in to hrano si zna poiskati s svojimi prečudno razvitimi čuti. Ko pa v naravi hrane zmanjka, jo išče kot roparica pri drugih čebelnih družinah, najprej pri brezmatičnih in slabičih. Ne potreba, ampak nagon sili čebelo k ropu. To je nauk čebelarjem, da ne trpe v čebelnjaku brezmatičnih družin in slabičev. V čebelnjaku naj ima vse v lepem redu in snažno, naj ne razliva med in tako vabi k sebi tujih čebel.

Divje čebele so sicer tudi podvržene raznim boleznim, vendar ne toliko kot domače, zlasti ako jih oskrbuje nepoučen ali zanikarn čebelar. Prav redkokedaj se primeri, da bi divje čebele pomrle zaradi lakote, kar pri domačih ni tako redka prikazen, ki jo pa zakrivi najčešče brezskrben in skop čebelar. Pri zamrlih divjih čebelah se pogosto najde še dosti medu. Pomrle so največ zaradi brezmatičnosti, kar dokazuje trotovska zalega. Divji čebelni družini je najbolj nevarna griža, ka-

tera se največkrat pri njej najde. Vzrok pa je gozdni med, katerega so ob dobri paši na gozdnem drevju hitro nabrale in slabo predelale. Uči se iz tega, da ne bš puščal čez zimo čebel samo na gozdnem medu! Ta med sicer nima manj redilnih snovi, nego cvetlični med, morebiti še celo več in je prav dobra hrana za zalego in zelo dober za špekulativno pitanje — ako se kdo še ukvarja s tem včasih zelo dvo-reznim sredstvom — vendar za zimo ta med sam ni pripravna hrana, ker ima v sebi mnogo rudninskih snovi. Ako si na samem takem medu čebele vzel in niso imele po zimi prilike izletavati in se očistiti, ti bodo spomladi gotovo grižave.

Tako nas čebelna družina, ki si je v naravi, n. pr. v gozdu sama poiskala stanovanje, uči marsikaj lepega in koristnega. Čebelarjem bi ne bilo v škodo, ako bi se hoteli od nje kaj naučiti ter se bolj ozirali na njeno naravo. Čebela ni stroj, ampak živo bitje, ki nujno deluje po zakonih narave, ki je najboljša učiteljica!

Zato radi opazujemo naše ljubljenske, da bomo tem bolj spoznali kaj jim prija in kaj ne, da bomo vedno pravo zadeli, kadar imamo pri njih kaj opraviti. Posnemajmo našega slavnega čebelarja Antona Janšo, ki je zapisal te lepe besede: »Premišljuječ, zlasti pa občudujoč izredno spretnost in pridnost čebel, nisem že v zgodnji mladosti čebel samo vzljubil, ampak sem tudi opazoval njih umetno delo, kadarkoli sem utegnil. Silna radovednost, ki se me je lotila zaradi tega, me je izpodbujala, da sem čimdalje bolj preiskaval njih skrivnosti, zlasti kako se upravljajo, kakšen red imajo in kako izvršujejo svoja dela. Kolikor več teh tajnosti sem odkril pri čebelah, toliko bolj so se mi omilile, tako da mi je postalo čebelarstvo glavno opravilo.«

Nekoliko čebelarske statistike iz češkoslovaške.

I. Čebelarska organizacija. V republiki češkoslovaški je šest čebelarskih organizacij, ki imajo skupaj 23.220 članov in sicer:

1. Deželno osrednje čebelarsko društvo za Češko v Pragi ima 14.966 članov. Glavni odbor se deli v šest odsekov (gospodarski, kul-

turni in muzejski, tiskovni, shodni, izpitni in redakcijski). Društvo ima 346 krajevnih društev (podružnic), 36 opazovalnih postaj, knjižnico s 1192 knjigami in izdaja strokovno glasilo »Češský Včelař«.

2. Deželno osrednje čebelarско društvo za Moravsko v Brnu ima 4648 članov v 180 podružnicah in 13 opazovalnih postaj. Knjižnica šteje 1020 knjig. Društvo izdaja strokovni list »Pokroky Včelař« (»Napredni čebelar«). V Brnu ima svoj dom, v katerem vzdržuje stalno čebelarско razstavo (muzej). Poleg čebelarškega doma je velik vrt, kjer društvo vzdržuje drevnico za čebelarške rastline.

3. Deželno udruženje neodvisnih čebelarških društev za Moravo ima 31 podružnic in 1673 članov.

4. Deželno osrednje čebelarско društvo za Šlezijo s 16 podružnicami in 715 člani. Ima 2 opazovalni postaji.

5. Deželno osrednje čebelarско društvo za Slovaško v Bratislavi z 39 podružnicami in 820 člani in 2 opazovalnima postajama.

6. Krajevno udruženje podkarpatskih ruskih čebelarjev s 6 podružnicami in 313 člani.

Čebelarški pouk oskrbujejo društva. Vse ozemlje je razdeljeno na 21 okrožij. Vsako okrožje ima svojega stalnega čebelarškega učitelja.

Vsa našeta društva so od l. 1919. združena v Savez deželnih osrednjih čebelarških društev Češkoslovaške republike v Pragi. Članski prispevek za Savez znaša od vsakega člana letno 40 vinarjev (češkoslovaških).

II. Čebelarški pridelki. V češkoslovaški republiki so pridelali l. 1922. **1,538.226** kilogramov (153 vagonov) medu v ceni za 29,175.669 Kč (češkoslovaških kron) in **134.671** kg (13 vagonov) voska v vrednosti 3,597.569 Kč. Povprečna cena za

1 kg medu je znašala **18·97 Kč**, voska pa **29·39 Kč**.

L. 1922 poleti je bilo 359.857 plemenjakov, naravnih rojev so dobili 117.614, naredili so jih pa samo 3812. Na zimo istega leta je bilo 436.073 plemenjakov. Povprečni donos od enega panja je znašal 4·27 kg medu in 0·38 kg voska. V jeseni l. 1922. je bilo 88.891 čebelarjev; na enega je prišlo povprečno samo 5 panjev čebel. Po poklicu je bilo čebelarjev: kmetovalcev 52.830, učiteljev in profesorjev 6046, duhovnikov 1416, gozdarjev 2371, železniških uradnikov in uslužbencev 2608, drugih uradnikov 2702, rokodelcev 9440, trgovcev 2598, delavcev 4562, zasebnih in drugih 4318.

Po množini čebelarških pridelkov je na prvem mestu Češka, povprečni pridelek na 1 panj je pa največji v Podkarpatski Rusiji. Medtem, ko je na Češkem znašal pridelek v medu 581.714 kg in v vosku 37.433 kg, je bilo v Podkarpatski Rusiji samo 63.943 kg medu, 12.251 kg voska. Toda v Češki je bil donos od 1 panja manjši nego v Podkarpatski Rusiji in sicer 3·44 kg medu in 0·22 kg voska, v Podkarpatski Rusiji pa 5·93 kg medu in 1·13 kg voska (?). V drugih pokrajinah je bil pridelek še slabejši. Na Moravskem 414.917 kg medu in 28.761 kg voska, Šleziji 67.997 kg medu in 3.269 kg voska, na Slovaškem 409.650 medu in 62.957 kg voska. Povprečni donos od 1 panja je bil na Moravskem 4·98 medu in 0·23 kg voska, v Šleziji 3·81 kg medu in 0·18 kg voska, na Slovaškem pa 5·18 kg medu in 0·80 kg voska.

Statistika za leto 1922 izkazuje zopet markantno nazadovanje češkoslovaškega čebelarstva. Bodi navedeno, da je znašal l. 1909. pridelek na medu samo na Češkem 1,345.000 kg in na vosku 51.000 kg. To je mnogo več nego dvakratni pridelek iz l. 1922 (581.714 kg medu) in več nego se je leta 1921. pridelalo v celi republiki. Po »Čebelarškem koledarju« za l. 1924.

M. H.

Opazovalne postaje.

Jos. Verbič. — Ljubljana.

V novembru 1923 je bilo zelo malo popolnoma jasnih dni. Pri svetem Duhu na Ost. vrhu niso imeli niti enega. Dežja pa je bilo menda več, nego vse leto prej. Temperatura se je ves mesec z maloštevilnimi izjemami držala nad ničlo. Vendar je sredi meseca zapadel visok sneg.

Ker je po gorah hitro kopnel, je dal s padajočim dežjem take množine vode, da je nastala povodenj, kakoršne ne pomnijo že več desetletij. Naši poročevalci je sicer ne omenjajo, a gotovo je povzročila čebelarjem če ne škode, vsaj skrbi. Zadnji dan meseca sem se sešel na Ljubljanskem gradu s tukajšnjim čebelarjem, ki je z vidnim notranjim nemirrom ogledoval silno možino vode na barju in iskal ondotno šolo, kjer je imel svoje čebele. Njegov strah je bil pa nepotreben. Četudi je voda zavladata okoli čebelnjaka, vendar mu je usoda prizanesla. Tovariš mu je pri tleh stoječe panje na rahlo prestavil in ker čebele zaradi hladnega vremena niso zapuščale panjev, ni imel nikake škode.

Nekteri panji so prve dni izletavali, ker so oktobra zastavili novo zalego, pa sile ni bilo. Poraba zaloge je bila primerno majhna. Nenormalna je bila v Mostah.

Ob Muri imajo še mnogo neprodanega medu. Ni ga človeka, ki bi se brigal za to zalogo. Gosp. poročevalec v Vržeju ga ima sam še 220 kg na prodaj. Zelo odobrava misel, da se ustanovi čebelarška zadruga.

Gosp. Kirar iz St. Petra pri Mariboru nam poroča, da bo spomladi pričel s čebelarstvom v Črensoveih v Prekmurju, kjer bo imel tudi opazovalnico. Iz te skrajno vzhodne točke naše ožje domovine nam obljublja svoja poročila. Njegovo ponudbo s posebnim veseljem sprejemamo, ker nas zelo zanima, kakšne so ondotne čebelarske razmere.

Daljše poročilo je došlo iz Rožnega dola in se glasi: Zaradi prelepe jeseni in zaradi špekulativnega pitanja, nastalega na ta način, da so čebele sušile izločeno satje, se je pojavila tudi tu pozna zalega. Ker je nastopila nenadna vremenska izprememba, čebele niso mogle izletavati po vodo niti se trebiti. Opazil sem znake grize, kar me je zelo zaskrbelo. K sreči je bil 30. november prekrasen, solnčen dan in »muhe« so se do dobrega spreletele in očistile. Tudi pri tem izletu sem opazil, da so čebele nosile vodo kakor spomladi in se tako prepričal, da so gojile zelo pozno zalego. Zima jih bo že ugnala. Ker je sicer vse v redu, se ni bati hudega.«

Vesti iz podružnic.

Kranjska podružnica ima svoj redni občni zbor dne 6. januarja (na Treh Kraljev dan) ob 2. uri popoldan v gostilni Ručigaj v Kranju. K obilni udeležbi vabi odbor.

Čebelarška podružnica v Šmarju pri Jelšah ima svoj občni zbor na Stefanovo, dne 26. decembra 1923 ob 14. uri v gostilni g. Habjana v Šmarju pri Jelšah.

Čebelarška podružnica za Maribor in okolico ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 6. januarja 1924. ob 9. uri v dvorani okrajnega zastopa v Mariboru, Ko-

roška cesta 26, po sledečem sporedu: 1. Poročilo predsednika o ustanovitvi »Zveze čeb. podružnic mariborske oblasti«. 2. Poročila društvenih funkcionarjev (tajnika in blagajnika). 3. Volitev novega odbora. 4. Načrt delovanja za prihodnje društveno leto. 5. Predlogi in slučajnosti. K polnoštevni udeležbi vabi

Odbor.

Čebelarška podružnica na Robu ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 6. januarja ob 11. uri dopol. v šoli z običajnim dnevnim redom.

Intihar.

Občni zbor podružnice Slovenskega čebelarskega društva v Marenbergu, se vrši dne 13. januarja 1924 ob 15. uri v gostilni gosp. Karola Kovača v Vuhredu. Dnevni red: 1. Poročilo načelnika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. vo-

litev novega odbora; 5. pobiranje članarine za leto 1924; 6. razni predlogi. — V slučaju, da bi ta zbor ob določeni uri zaradi nezadostne udeležbe ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu udeležencev.

Drobiž.

† **Anton Brezovnik**, nadučitelj v p. in vzoren čebelar v Vojniku, je umrl dne 20. nov. t. l. S svojim odličnim izvenšolskim delovanjem na polju narodnega gospodarstva si je stekel velike zasluge. Čislal in ljubil ga je vsakdo, ki ga je poznal. Njegovi spisi »Šaljivi Slovenec«, »Zakaj — Zato«, in »Zabavnik« nam pričajo, da je bil tudi priljubljen šaljivec in dober ljudski pisatelj. Svetila mu večna luč!

Ali je pametno matici prirezati krila? A. L. Miller piše o tem v listu »Gleanings«: Nekateri velečebelarji so pričeli maticam pristrizati peruti, da jim tako zabranijo letanje in s tem tudi rojenje; drugi pa se nočejo sprijazniti s to navado, ker so baje opazili, da čebelna družina tako matico kmalu umori in si vzgoji drugo. Ti so napačno sodili, češ da se je matica navzela duha od rok čebelarja, ki ji je strigel krila in so jo čebele zato umorile. A. L. Miller pravi, da je on sam matice nalašč namazal s kako dišečo tvarino n. pr. s potom ali slino, pa čebele so jih pustile v miru. Ko je opazoval matice s pristrizanimi in nepristrizanimi peruti, je našel vzrok, zakaj čebele ne marajo pristrizanih matic.

Ko položi matica svoj zadek v celico, da leže jačece, se krila povesejo in vpro na satovje, da jo vzdrže v ravnotežju. Ko potegne zadek iz celice, ji pri tem pomagajo krila, kakor roke človeku, ko se vzdigne od tal. Ako se matici odstrižejo krila prav blizu telesa, sicer vse eno opravlja svoje delo, vendar je to zelo bega in razna krčevita kretanja kažejo, da svojega dela ne opravlja tako kakor v normalnem stanju. Ako se ji krila do polovice odstrižejo, postane nemirna. Zakaj umore čebele matice? Zato ker dela ne opravlja na normalen, navaden način.

Prvič te ostrizene matice ne ležejo pravilno, to je, ne ravno v sredino celice, da večkrat celo kar na steno. Drugič ležejo bolj počasi kot nepristrizene. Posledica tega je, da tudi zalega ni pravilno razdeljena in čebele kmalu uvidijo, da jim je treba druge matice.

Ako se odstrižejo sprednja krila do četka malih, to matico dosti ne moti pri legi jajčec. Tako pristrizena matica sicer leti, pa ne dolgo in tudi ne visoko.

Drugi boljši način pa je, matici odstriči peruti po dolgem na polovico. To je nič ne ovira pri polaganju jajčec v celice.

Ameriški velečebelarji splošno strižejo maticam krila in trde, da bi drugače pri takem obratu ne shajali.

Ker pa pri nas še ni ameriških razmer, menim, da čebelarimo tako, da ne delamo sile maticam, da čebelarimo naravno in tudi rojitve v toliki meri ne zavirajmo.

Umestno se mi zdi, da pokličem v spomin našim čebelarjem zlasti nauk slavnega čebelarja Ehrenfelsa, ki piše v svoji knjigi »Die Bienenzucht nach den Grundsätzen der Theorie und Erfahrung« II. Aufl. Nördlingen 1898, takole:

»Čebelarji moramo dobro poznati življenje in delovanje čebelne družine v divjem stanju in še bolj natančno določiti, kaj smemo ž njo storiti v udomačenem stanju. Vse izpremembe, katere poskuša človek ali katere je napravil proti naravi pri vzdrževanju, pomnoževanju in izkoriščanju, so bile brez dobrih posledic, ako se niso vjemale z naravnim prirojenim nagonom čebele. Nobena špekulacija, ki je nasprotna čebelni naravi, se ne bo posrečila. Zato se vprašajmo pri vsaki novi ideji: Kako je to pri čebeli v divjem, naravnem stanju in kako bi se ona v tem stanju obnašala? Delovanje in življenje čebele v prosti naravi je za vsako umetno čebelarjenje kazalo njegove vporabljenosti in trajnosti.«

Trotje v panju čez zimo. Zgodí se večsih, da nekaj trotov ostane tudi čez zimo v panju, v katerem je sicer vse v redu. To prebivanje trotov v panju v zimskem času ni vselej gotovo znamenje, da je panj brezmatičen. Brezmatičnost se lahko spozna po drugih znamenjih. Prav pa je, da na panje, ki imajo še od septembra naprej trote, dobro pazimo.

Cenik čebelarškega orodja in potrebščin,

ki jih ima v zalogi blagovni oddelek Čebelarškega društva za Slovenijo v Ljubljani,
Jugoslovanska knjigarna, Pred Škofijo (poleg stolne cerkve).

P r e d m e t	Cena	
	Din	p
A.-Ž. panj na 10 okvirov najnovejšega sestava: kompletan z vsemi pritliklinami (s pripravo za prevažanje 10 Din več)	300	—
Baloni, za 1 ali 2 litra s podstavkom Din 16— ozir.	24	—
Deska za pritrjevanje satnic	8	—
Euskol zavitek	7	—
Garnitura za vdelačo satnic (dvojni topilnik za vosek, cevka za lepljenje)	35	—
Kadilnik	38	—
Kapa, čebelarška, za odpirati s tkanino	68	—
s tkanino (navaden)	58	—
Klešče za okvirčke	58	—
Kolesce za vtiranje žice	24	—
Zaklopna kozica za odlaganje obljudenih satnikov	40	—
Matičnice (kletke) raznih vrst od 3 do 15 Din	—	—
Ista z oddelkom za hrano za razpošiljanje po pošti	5	—
Mreža žična za okenca (pocinkana) à m ²	60	—
Nastavek s tacio za odkrivanje satja ob točenju medu	120	—
Nož za izpodrezovanje satja	12	—
Nož za odkrivanje satja	15	—
Odvijač za vijake	8	—
Pipe čebelarške	85	—
Pitalnik za A.-Ž. panj	10	—
Posode za med, pločevinaste à 5 kg z ročajem	30	—
Iste za 55 kg	200	—
Iste (leseni sodi) za 50 kg	45	—
Posoda za čiščenje medu z dvojnimi sitom	180	—
Ravnalec (priprava za uravnavanje satnikov v A.-Ž. panju)	8	—
Razpršilnik za škropljenje čebel z medeno vodo	18	50
Razstojšča pločevinasta mesto kvačic za 9 ali 10 okvirčkov	250	—
Rešetka matična prirezana za A.-Ž. panj, pr. m ²	200	—
Rokavice, čebelarške	100	—
Satnice 39 × 23 cm, pr. kg	—	—
Sipalnik lesen za A.-Ž. panje na 9 in 10 satnikov	25	—
Sito za čiščenje medu, leseno	20	—
Isto pločevinasto	32	—
Solnčni topilnik	150	—
Spone za rokave I. vrste par	7	—
Iste II. vrste par	6	—
Stiskalnice za umetno satje	1200	—
Strgulja za snaženje A.-Ž. panjev	12	—
Šablona jeklena in zabijač (priprava za pritrjevanje kvačic)	18	—
Ščetica za ometanje čebel	10	—
Šilo za vrтанje luknje	8	—
Točilo za med, pločevinasto za 3 okvire 27 × 41 cm.	1200	—
Topilnik s svetilko in lončkom za lepljenje satnic	60	—
Topilniki za voščine	100	—
Zaboj lesen za roje	80	—
Vilice za odkrivanje satja	38	—
Zapahi za žrela:		
a) kovinski enostranski Din 5—, dvostranski	6	—
b) leseni (Trinkov sestav)	2	—
Znaki	8	—
Žica za pritrjevanje satnic, zavitek pr. dkg	1	50
Kovinska garnitura za A.-Ž. panj:		
a) 6 palic 40 × 8 mm (nepocinkano železo)	9	—
b) 2 nosilca za matično rešetko	5	—
c) 2 tečaja za vratica à Din 3—	6	—
d) 4 tečaji za bradi à Din —50	2	—
e) mreža za okenca po m ²	60	—
f) zapahi za okenca p. Strgar à Din 1—	4	—
g) 2 zaporiei za zaklopnice à Din —50	1	—
h) kvačice iz železne žice, kilogram	28	—
i) 1 kljukica za vratica, večja	1	—
j) kos matične rešetke 33 × 25	22	—

Gospodarska zveza v Ljubljani

**prodaja specerijsko in kolo-
nialno blago, umetna
gnojila in krmila,
sir, sirovo
maslo
in
konden-
zirano mleko
ter preskrbuje
vsakovrstne polje-
delske in sadjarske stroje.**

**Velika zaloga pristnih
domačih vin po
zmernih
cenah.**